

ПОЉОПРИВРЕДНЕ СТРУЧНЕ
СЛУЖБЕ СРБИЈЕ

36000 КРАЉЕВО, ЗЕЛЕНА ГОРА БР. 29
ТЕЛ/ФАКС: 036/315-053, 315-054 Е-ПОШТА: pssibar@sbb.rs

БИЛТЕН

БРОЈ 11 / АВГУСТ 2010.

ГОДИНА III

С а д р ж а ј:

- СТАЊЕ У ОВЧАРСТВУ И КОЗАРСТВУ — саветодавац Љиљана Неранџић, дипл. инж.
- НЕПЛОДНОСТ ЖЕНСКИХ ЖИВОТИЊА — саветодавац Љиљана Неранџић, дипл. инж.
- ПРИПРЕМАЊЕ СИЛАЖЕ ЛУЦЕРКЕ — саветодавац Биљана Алексић, дипл. инж.
- МОГУЋНОСТИ ЗАКУПА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА — саветодавац Марко Богојевић, дипл. инж.

СТАЊЕ У ОВЧАРСТВУ И КОЗАРСТВУ

Данас код нас и поред низа мера које предузима држава (субвенције у говедарству, овчарству и козарству) осећа се драстични пад сточног фонда. Људи масовно отуђују краве, овце, козе, а најизразитији проблеми су у живинарству и свињарству.

Најновији пример распродаја квалитетног запата оваца је пример Биљане Даутовић и њеног мужа који су своју имовину стечену у иностранству уложили у куповину квалитетног приплодног материјала и за почетак бављења овчарством. Али на жалост осим љубави према животињама која им је била узвраћена они нису имали никакву добит зараду.

Овчарство и козарство наше општине а и шире карактерише уситњеност запата (5-10 а највише 20 оваца и коза) за своје потребе да имају јагње, а мало је већих запата и то чини да нам је поизводња скупа и да нисмо конкурентни на тржишту. Поред тога ми имамо проблем и уситњених парцела, највише до 5 ха, тако да су то веома мале површине за узгој стада од 100 оваца или коза. Наш сељак је сваштар и поред овце он држи и краве тако да је главни проблем што нема довољно хране за исхрану стоке. Грла се држе у затвореном простору, мало се користе ливаде и пашњаци и то знатно поскупљује производњу.

Посебна прича је што производи од оваца нису довољно искоришћени, вуна се не продаје, млеко се не музе, не користи се овчји

сир, једино се користе због јагњаци, што је у неку руку и определило расни састав.

Још један проблем који мучи наше овчарство је увозни лоби где се на нашем тржишту појављују сточарски производи, јагњеће месо из увоза, које је јефтиније. Ту се заборавља на квалитет наше јагњаци (сјеничко, пиротско, сврљишко) које је мање продуктивности али је одличног квалитета. У нашем округу - и шире - нису заживеле овчарске и козарске фарме, тако да се пашњаци и брда не беле од оваца, оне су пусте и расте коров.

У козарству нисмо успели да створимо веће породичне фарме тако да су наше агломерације мале од 10-15 што је мало за неку озбиљну производњу.

Љиљана Неранџић, дипл. инж.

НЕПЛОДНОСТ ЖЕНСКИХ ЖИВОТИЊА

Неплодности женских животиња могу да буду веома различити. У крајњој линији они се свде на неправилности полних органа: јајника, јајовода, материце или вагине. Веома важна су обољења јајника. Последица обољења јајника може бити да јајници уопште не производе јаја или их производе али она не могу сазрети. Од узрока који доводе до афункције јајника у обзир долазе обољења полних органа, грешке у исхрани, сметње генетичког карактера, механичке сметње и тумори.

Наведене промене и неправилности имају за последицу изостајање полног жара (еструса), тихи еструс, оштећење јајничког паренхима или ишчезавање мешкова. Међу обољењима незаразног карактера првенствено долази у обзир стварање оваријалних цисти и задржавање жутог тела.

Стварање оваријалних цисти. Често преставаља обољење материце. Клинички се стварање цисти манифестује непрестаним појачаним еструсом за које време су животиње узнемирене и неупотребљиве за рад, а краве музаре дају мање млека. Дијагнозу је могуће поставити једино ректалним прегледом јајника.

Грешке у исхрани. У погледу чинилаца који доводе до афункције јајника велика важност се придаје исхрани, а нарочито промету минерала и витамина у организму, јер

је примећено да се неплодност јавља у зимском периоду. Преласком на зелену исхрану или пашњачки начин држања, неплодност често нестаје одједанпут. Неплодност ове врсте често је присутна нарочито код добрих крава музара.

Сметње генетске природе.

Сметње и неправилности у развоју нпр. инфантилизам или разне наказности налазе се нарочито код разнополних близанаца. У исту врсту сметњи спада и афункција јајника која се налази понекад код неких животињских породица као последица парења у крвном сродству.

Механичке сметње.

Неплодност женских животиња може бити и последица механичких сметњи у полним органима, услед чега се јаје и сперматозоид не могу срести или већ оплођено јаје бива избачено из полних органа.

Тумори. Тумори се могу међусобно знатно разликовати по врсти, облику и смештају, а до неплодности могу довести механичким затварањем пролаза за јаје или уништавањем појединих делова полног апарата, нарочито јајника.

Љиљана Неранџић, дипл. инж.

ПРИПРЕМАЊЕ СИЛАЖЕ ЛУЦЕРКЕ

Силирање луцерке није тако једноставан поступак као што је то у случају целе кукурузне биљке. Наиме, луцерка садржи знатно мање шећера и знатно више протеина и минералних материја, те се не може силирати уобичајеним поступком. Отежавајућа околност је и висок садржај влаге, који у оптималним фазама развића луцерке може да буде 80, па и више процената. Једини начин да се од ове културе добије квалитетна силажа (без коришћења различитих додатака или конзерванаса) јесте да се покошена маса пре силирања провене (просуши) до нивоа влаге од око 60–65 %. Услед губитка влаге провењавањем долази до релативног повећања садржаја шећера потребног за ферментацију, а повећани садржај суве материје делује депресивно на штетне микроорганизме. Још јачим провењавањем (до процента влаге од око 55 % или ниже) добија се сенажа – храниво које се по својим карактеристикама налази између сена и силаже. Дужина трајања провењавања зависи од интензитета сунчеве топлоте и може да износи од неколико сати, па до више од једног дана. Оптималан ниво влаге у просушеном материјалу (по практичним препорукама) је онај када се при стискању лишћа још увек не чује карактеристичан пуштав звук, а место прелома стабљике је влажно – али без капљица росе.

Основни проблем при спремању

силаже од провенулог материјала је отежано сабијање, јер је просушени материјал доста еластичан. Због тога провенулу масу треба боље уситнити него у случају када се силира материјал са природним садржајем влаге. Практичне препоруке су, да при коришћењу зелене луцерке за силирање, дужина сецкања буде 3–5 цм, за провенули материјал са око 30–35% суве материје 2–3 цм, а при припремању сенаже свега 0,7–1,5 цм. Нарочиту пажњу треба обратити на што боље гажење силаже у циљу истискивања ваздуха, добро покривање фолијама, као и додатно оптерећивање силиране масе. У ову сврху користи се слој земље, песка, старе тракторске гуме или други предмети који су тешки и који неће оштетити фолију. На неким фармама се практикује да се накнадно, преко силаже или сенаже спремљене од луцерке, у јесен силира слој од целе кукурузне биљке. Ова врста силаже је знатно тежа, те додатно оптерећује луцерку. Поред тога, биљни сокови који се ослобађају из кукурузне силаже, богати млечном киселином и шећерима, сакупљају се у луцерки и тиме потпомажу њено конзервисање.

Уколико се због временских услова провењавање не може извести, за обезбеђивање оптималних услова за врење силаже препоручује се коришћење угљенохидратних хранива, у типу прекрупне кукуруза, сувих репних резанаца, меласе и сл. Ова хранива се користе у количини од 5–8% у односу на зелену масу и у старту обезбеђују потребну количину шећера за превирање у млечну киселину. Поред тога, нека од набројаних хранива везују вишак влаге, те и у том смислу позитивно доприносе квалитету силаже. У циљу постизања што бољих резултата, препорука је да зрнаста храна или суви резанци буду што боље уситњени и што боље распоређени по маси која се силира. При коришћењу меласе, због њене сирупасте форме, неопходно је да се најпре раствори са 2–3 дела воде, а затим да се што равномерније прска. Оваква врста додатка повећава влажност силаже, па у старту треба просушити биљну масу у већем степену.

Поред ових могућности, у Европи се користе хемијски конзерванси на бази мешавине мравље и пропионске киселине, који у старту закисељавају силирану масу до потребног нивоа и тиме обављају потпуно конзервисање. И поред високе ефикасности, ова врста додатака је јако скупа, те за нас нема значај. Насупрот томе, на нашем тржишту се могу набавити бактеријски инокуланти, односно својеврсна “маја” која потпомаже брже одвијање ферментације и стварање већих количина млечне киселине као природног козерванса.

Биљана Алексић, дипл. инж.

МОГУЋНОСТИ ЗАКУПА ПОЉОПРИВРЕДНОГ ЗЕМЉИШТА

Закупи су уговори (писани или усмени) у којима власник земље (закуподавац) уступа део имовине, нпр. земљу, на коришћење закупцу (закупопримцу) и то на прецизиран рок и за прецизирану накнаду.

Три главна типа закупа земље су: готовинска рента, деоба летине и деоба стоке.

У предности готовинског закупа спадају:

1. Готовински закуп је једноставан па има мало изгледа да дође до неспоразума;
2. Земљопоседнику је осигуран одређен сталан приход;
3. Закупац има потпуну управљачку контролу изузев одредби око којих су се закупцац и власник договорили у време склапања уговора.

Готовински закуп има и својих мана:

1. Отплата закупа је за закупца фиксна обавеза без обзира на ниво остварене производње или профита па је стога овај закуп много ризичнији за закупца, с друге стране, власник не добија већи део од неуобичајено рентабилних година;
2. земљопоседник може да добије закупца који ће експлоатисати земљу, неког кога није брига за очување земљишта.

При састављању споразума о закупу уз деобу летине, треба имати следеће на уму:

1. Ризике у вези са временским приликама и осталим природним недаћама деле обе стране;
2. Такође, обе стране добијају удео од повећане производње;
3. Снижен је ризик који преузима закупцац јер и власник учествује у трошковима производње, али то ограничава слободу одлучивања закупца јер земљопоседник учествује у већој мери у доношењу одлука.

Главне тешкоће које се могу јавити код закупа уз деобу летине су:

1. Одређивање сразмерног и поштеног метода деобе производње
2. Одлучивање о томе ко доноси коначне одлуке
3. Подешавање закупа да се прилагоди трошковима нове технологије, попут опреме за иригацију и сушење.

Проблеми и прилике које се јављају код закупа са деобом стокe умногоме су налик на оне који се јављају код деобе летине.

Подсетник за склапање уговора о закупу:

Кључне тачке које треба узети у обзир приликом склапања уговора о закупу су:

1. Постарати се да и за власника земље и за закупца постоји економска добит јер без профита неко ће бити незадовољан па ће се договор вероватно раскинути након годину, две дана.
2. Постарати се да се обе стране сагласе око доприноса који свака од њих треба да да.
3. Водити тачне и потпуне евиденције.
4. Продискутовати и одлучити како ће се решавати разлике у мишљењу.
5. Одлучити која страна је одговорна за које послове или производне линије.
6. Договорити се о начину за поделу трошкова и прихода.
7. Ставити закуп на папир, у случају спора, писани закуп спречава многе законске проблеме.

Марко Богојевић, дипл. инж.

ПОЉОПРИВРЕДНА
СТРУЧНА СЛУЖБА
НБАР Д.О.О.
К Р А Љ Е В О